

Sadržaj

Popis slika	xix
Predgovor	xxii
Zahvale	xxv
O autoru	xxviii

1. Uvod u reviziju i izražavanje uvjerenja **1**

Ciljevi učenja	1
Uvod	2
Pitanja o ključnoj ulozi revizora	2
Priroda i ciljevi revizije	4
Nedavne promjene u revizijskom okruženju	5
Teoretski pristup reviziji	7
Rasprava o povijesnim perspektivama revizijskih koncepata	8
Potražnja za uslugama izražavanja uvjerenja: ekonomsko tumačenje	14
Usluge ovjeravanja	18
Zaključne napomene	23
Bibliografija i reference	23
Bilješke	24
Pitanja za ponavljanje	26
Pitanja za raspravu	26

2. Potražnja i ponuda usluga eksterne revizije **28**

Ciljevi učenja	28
Uvod	29
Rasprava o revizijskim očekivanjima	30
Revizijska ponuda i potražnja	33
Stranke koje potražuju informacije iz financijskih izvještaja	33
Problem "asimetrije informacija"	37
Ekonomija informacija	39
Ponuda informacija iz financijskih izvještaja (obvezno i dobrovoljno objavljivanje)	39
Čimbenici koji utječu na korporativno financijsko objavljivanje	41
Eksterni revizori i ponuda i potražnja za financijskim informacijama	44
Potražnja za revizijom	45

Uvjeti koji stvaraju potražnju za revizijom	46
Teoretska objašnjenja potražnje za uslugama revizije	49
Zaključne napomene	60
Bibliografija i reference	60
Bilješke	62
Pitanja za ponavljanje	64
Pitanja za raspravu	64

3. Revizija, organizacija i upravljanje **66**

Ciljevi učenja	66
Uvod	67
Revizija i organizacije	67
Ekonomija korporativnog upravljanja	72
Neuspješno upravljanje	75
Bitni elementi korporativnog upravljanja	76
Korporativno upravljanje i korporativno izvještavanje	81
Eksterna revizija i korporativno upravljanje kao multidisciplinarno područje	84
Zaključne napomene	87
Bibliografija i reference	88
Bilješke	89
Pitanja za ponavljanje	90
Pitanja za raspravu	90

4. Revizijski odbor, interna i eksterna revizija **92**

Ciljevi učenja	92
Uvod	93
Pregled mehanizama upravljanja	93
Pogled na revizijski odbor i njegovo mjesto u strukturi korporativnog upravljanja	94
Osnovne funkcije revizijskog odbora	95
Razvoj uloge revizijskog odbora	96
Neovisnost revizijskog odbora	97
Ekonomске odrednice neovisnosti revizijskog odbora	97
Nadzorna uloga revizijskog odbora u korporativnom financijskom izvještavanju	101
Odnos između revizijskog odbora i interne revizije	105
Nadzorna uloga revizijskog odbora vezana uz financijske rizike i internu kontrolu	108
Revizijski odbor i neovisni revizori	112
Revizijski odbor i usklađenost sa zakonima i kodeksima ponašanja	113
Zaključne napomene	114
Bibliografija i reference	115
Bilješke	116
Pitanja za ponavljanje	118
Pitanja za raspravu	118
Dodaci	120

5. Međunarodne usluge revizije i izražavanja uvjerenja 126

Ciljevi učenja	126
Uvod	127
Općeprihvaćeni revizijski standardi (GAAS) u SAD-u	127
IFAC i međunarodna harmonizacija revizijskih standarda	129
Međunarodni revizijski standardi (MRevS)	131
Komitet za međunarodnu revizijsku praksu i MRevS-ovi	132
Uloga, sastav i ciljevi IAASB-a	132
Okvir Međunarodnih revizijskih standarda	138
Opća načela revizije	139
Međunarodni standard za angažmane s izražavanjem uvjerenja (ISAE 3000)	140
Načela i osnovni postupci kod angažmana s izražavanjem uvjerenja	145
Harmonizacija računovodstvenih standarda	151
Zaključne napomene	154
Bibliografija i reference	155
Bilješke	156
Pitanja za ponavljanje	157
Pitanja za raspravu	157

6. Revizija u europskom kontekstu 159

Ciljevi učenja	159
Uvod	160
Europske direktive u statutarnoj reviziji	160
Osma europska direktiva (1984.) i odobrena nova Osma direktiva o statutarnoj reviziji (2005.)	161
Detalji odobrene Direktive o reviziji računa poduzeća	162
Ostale aktivnosti Europske komisije vezane uz statutarnu reviziju	166
Sažetak prioriteta Europske komisije u reviziji	169
Strategija Europske komisije s obzirom na propise u SAD-u	177
Europsko udruženje računovođa (FEE)	178
Zaključne napomene	178
Bibliografija i reference	179
Bilješke	180
Pitanja za ponavljanje	182
Pitanja za raspravu	182

7. Neovisnost revizora i profesionalna etika: međunarodni problemi 184

Ciljevi učenja	184
Uvod	185
Temeljna načela etike revizijske profesije	185

Upitna neovisnost revizora	190
Ekonomija neovisnosti revizora	195
Definicije prijetnji i rizika neovisnosti revizora	201
Neovisnost revizora u europskom kontekstu	202
Stav regulatora SAD-a o neovisnosti revizora	206
Zaključne napomene	209
Bibliografija i reference	210
Bilješke	212
Pitanja za ponavljanje	213
Pitanja za raspravu	214

8. Rizik revizije, značajnost i upravljanje poslovnim rizicima 215

Ciljevi učenja	215
Uvod	216
Različite vrste rizika revizije	216
Model rizika revizije (ARM) u fazi planiranja	221
Postupci procjene rizika od strane eksternog revizora	228
Revizor i procjena značajnosti	228
Odabir prikladnih kontrola u procjeni rizika revizije	230
Procjena rizika i revizorovo razumijevanje poduzeća	231
Revizorovo razmatranje značajnih rizika	232
Poslovni rizik	233
Zaključne napomene	236
Bibliografija i reference	237
Bilješke	238
Pitanja za ponavljanje	239
Pitanja za raspravu	240
Dodatak	241

9. Tehnike revizijskog uzorkovanja 242

Ciljevi učenja	242
Uvod	243
Neizvjesnost i revizijsko uzorkovanje	243
Dokazi i uzorkovanje	244
Rizik uzorkovanja	244
Rizik neuvjetovan uzorkovanjem	246
Statističko i nestatističko uzorkovanje	247
Usporedba statističkih i nestatističkih pristupa uzorkovanju	249
Opća rasprava o revizijskom uzorkovanju	249
Tehnike revizijskog uzorkovanja	259
Koraci kod statističkog uzorkovanja	267
Zaključne napomene	275
Bibliografija i reference	276

Bilješke	276
Pitanja za ponavljanje	277
Pitanja za raspravu	277

10. Dokazi i donošenje odluka u reviziji **279**

Ciljevi učenja	279
Uvod	280
Pojam revizijskih dokaza	280
Neka razmatranja o revizijskim dokazima	283
Korištenje tvrdnji kod prikupljanja revizijskih dokaza	284
Revizijski postupci za prikupljanje dokaza	285
Revizija kao proces donošenja odluka	290
Ograničena racionalnost i heuristika u reviziji	294
Zaključne napomene	298
Bibliografija i reference	299
Bilješke	299
Pitanja za ponavljanje	300
Pitanja za raspravu	300

11. Interne kontrole nad financijskim izvještavanjem i okruženje informacijskih tehnologija **301**

Ciljevi učenja	301
Uvod	302
Potreba za kontrolom	302
Definicija internih kontrola	303
Okvir internih kontrola	303
Veza između ciljeva i komponenti internih kontrola	309
„Signal s vrha” ili „okruženje kontrola”	309
Revizorovo razumijevanje okruženja kontrola	310
Ograničenja učinkovitosti internih kontrola	313
Revizorovo razumijevanje vanjskog okruženja	314
Ključni pojmovi korišteni u izvještavanju o internim kontrolama	315
Procjenjivanje pouzdanosti internih kontrola	316
Izvještaji menadžmenta i revizora o internim kontrolama	316
„Odozgo prema dolje” pristup reviziji internih kontrola	319
Upravljanje korporativnim rizicima (ERM)	320
Učinkovitost internih kontrola u IT okruženju	323
Razvoj revizije internih kontrola unutar IT okruženja	323
Sadržaj COSO izvještaja o IT području	324
Američki Zakon Sarbanes-Oxley i kontrole informacijskih tehnologija	326
IFAC-ova stajališta o informacijskim tehnologijama i reviziji internih kontrola	329
Zaključne napomene	331
Bibliografija i reference	332

Bilješke	333
Pitanja za ponavljanje	334
Pitanja za raspravu	334

12. Revizorovo izvješćivanje 336

Ciljevi učenja	336
Uvod	337
Standardi izvještavanja	337
Vrste revizorovih izvješća	339
Standardno revizorovo izvješće	341
Formiranje mišljenja o financijskim izvještajima	343
Odstupanja od standardnog revizorovog izvješća	344
Izvjeshća s rezervom	349
Revizorovo izvješće koje izražava „negativno mišljenje“	359
Suzdržanost od mišljenja	360
Ostale odgovornosti izvješćivanja eksternog revizora	362
Revizorovo izvješće u europskim zemljama	368
Zaključne napomene	368
Bibliografija i reference	369
Bilješke	370
Pitanja za ponavljanje	371
Pitanja za raspravu	372
Problemi	373
Slučajevi	374
Dodatak (revizorova izvješća u europskim zemljama)	382

13. Informacijska tehnologija i revizija 387

Ciljevi učenja	387
Uvod	388
Pregled okruženja informacijskih tehnologija	388
Izazovi s kojima se revizori susreću u okruženju informacijskih tehnologija	389
Revizija, elektronička trgovina i elektroničko poslovanje	390
Pouzdanost računovodstvenih informacija i rizici informacijskih tehnologija	392
Rizik revizije u okruženju elektroničke trgovine	396
Upravljanje rizikom informacijskih tehnologija	399
Planiranje revizije u računalnom okruženju	400
Revizorove zabrinutosti vezane uz procjenu rizika u okruženju informacijskih tehnologija	400
Revizijske tehnike primjenom računala (CAATs)	402
Zaključne napomene	412
Bibliografija i reference	412
Bilješke	413
Pitanja za ponavljanje	414
Pitanja za raspravu	414

14. Kontinuirana revizija i kontinuirano izvještavanje 416

Ciljevi učenja	416
Uvod	417
Procjena informacijskih tehnologija u organizacijama	417
Kontrole informacijskih tehnologija i revizor	420
COBIT okvir	420
Napredak informacijskih tehnologija i usluge izražavanja uvjerenja	423
Kontinuirano izvještavanje	424
Pregled XBRL-a	425
Pregled kontinuirane revizije: izražavanje uvjerenja u ekonomiji realnog vremena	429
Kontinuirano izražavanje uvjerenja	433
Kontinuirano nadziranje	434
Sličnosti i razlike između kontinuiranog nadziranja i kontinuirane revizije	435
Zaključne napomene	437
Bibliografija i reference	437
Bilješke	438
Pitanja za ponavljanje	439
Pitanja za raspravu	439
Dodatak	441

15. Kontrola kvalitete i sustavi nadzora u reviziji: međunarodna problematika 442

Ciljevi učenja	442
Uvod	443
Pregled kontrole kvalitete u reviziji na međunarodnoj razini	443
Postavljanje standarda u reviziji	446
Etički standardi	446
Javni nadzor revizijske profesije	447
Samoregulacija	447
Nadziranje, disciplinske sheme i sankcije	448
Stajalište IFAC-a o kontroli kvalitete	448
Kontrola kvalitete revizije u Europskoj uniji	456
Kontrola kvalitete revizije u Velikoj Britaniji	458
Kontrola kvalitete revizije u Sjedinjenim Državama	460
Zaključne napomene	465
Bibliografija i reference	466
Bilješke	467
Pitanja za ponavljanje	469
Pitanja za raspravu	469

16.	Odgovornost revizora u mijenjajućem okruženju	471
	Ciljevi učenja	471
	Uvod	472
	Računi poduzeća: tko je odgovoran?	472
	Ekonomska analiza odgovornosti revizora	473
	Povećani rizik sudskog spora protiv revizora	474
	Promjene u zakonskom okruženju	475
	Vrste profesionalne odgovornosti u reviziji	476
	Njemačko iskustvo gornje granice odgovornosti revizora	481
	Obvezno osiguranje za direktore poduzeća	482
	Uloženi napor u izmjene sustava neograničene odgovornosti revizora	483
	Prijeteća sudska tužba kod usluga izražavanja uvjerenja	483
	Običajno i statutarno pravo	484
	Odgovornost revizora u SAD-u	485
	Europski pristup prema odgovornosti revizora	486
	Molba profesije Velike Britanije za reformu odgovornosti revizora	489
	Zaključne napomene	491
	Bibliografija i reference	492
	Bilješke	493
	Pitanja za ponavljanje	494
	Pitanja za raspravu	494
17.	Neovisni revizor, tržište dionica i odluke o davanju zajmova	496
	Ciljevi učenja	496
	Uvod	497
	Uloga revizora u korporativnom financijskom izvještavanju	498
	Ključna uloga revizora i mijenjajuće okruženje revizije	498
	Revizori i tržište kapitala	499
	Pregled efikasnosti tržišta	500
	Potražnja za istraživanjima o tržištu kapitala u računovodstvu i reviziji	503
	Studije slučajeva u računovodstvu i reviziji	503
	Odnos između revizijskog mišljenja i cijene dionica	506
	Problemi oblikovanja istraživanja	511
	Doprinosi istraživanjima o revizorovim izvješćima 80-ih godina 20. stoljeća	513
	Prateće studije 90-ih godina 20. stoljeća	516
	Odluke o davanju zajma, računovodstvene informacije i neovisni revizor	518
	Smjer budućih istraživanja	522
	Zaključne napomene	524
	Bibliografija i reference	524
	Bilješke	528
	Pitanja za ponavljanje	530
	Pitanja za raspravu	530

18. Korporativna prijevare, korporativni skandali i eksterna revizija **532**

Ciljevi učenja	532
Uvod	533
Prijevare i pogreške u financijskim izvještajima	533
Značaj koncepcije prijevare u korporativnom izvještavanju i reviziji	535
Odgovornosti revizora za otkrivanje značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog zbog prijevare	542
Revizijski postupci za procjenu rizika značajnog pogrešnog prikazivanja zbog prijevare	543
Crvene zastavice za prijevaru: „znakovi upozorenja”	547
Iskušenje za upravljanje zaradama	550
Revizijska profesija i korporativni financijski neuspjesi	555
Enron	556
Propast WorldComa	560
Dokazi o revizijskom neuspjehu kod Lincoln Savings and Loan	562
Skandal Parmalata	563
Banka za kreditiranje i međunarodnu trgovinu (BCCI)	565
Slučaj Royal Ahold	568
Zaključne napomene	570
Bibliografija i reference	571
Bilješke	573
Pitanja za ponavljanje	575
Pitanja za raspravu	575

19. Revizija: pogled u budućnost **577**

Ciljevi učenja	577
Uvod	578
Kako je revizijska profesija došla do toga gdje je danas	578
Napuhana ekonomija: čini li više štete nego koristi?	580
Koncentracija revizorskih tvrtki	581
Implikacije za prijelaz tvrtki u konzultantske usluge	582
Izazovi s kojima se susreće revizijska profesija	584
Reakcija regulatora na koncentraciju revizorskih tvrtki	589
Regulativa i nadziranje: može li se revizijska profesija sama regulirati?	591
Edukacija revizora za 21. Stoljeće	592
Istraživanja u području revizije kao imperativ	594
Revizori u promjenjivom svijetu	594
Rotirajuća vrata: mandat revizora i kvaliteta revizije	596
Ekonomija utvrđivanja cijene revizije: izazov za revizijsko tržište i regulatore	597
Kriza zbog sudskog spora	599
Globalizacija tržišta i harmonizacija standarda	599
Kuda idemo odavde?	600
Zaključne napomene	604

SADRŽAJ

Bibliografija i reference	604
Bilješke	606
Pitanja za ponavljanje	607
Pitanja za raspravu	607
Pojmovnik	609
Kazalo	636